

Randaberg kommune

Det kongelige justis- og politidepartement
Postboks 8005, Dep

0030 OSLO

JUSTISDEPARTEMENTET	
0 6 DES 2005	
SAKSNR.:	200504026
AVD/KONT/BEH:	LOV/EO/HI
DOK.NR. 33	ARKIVKODE:

Arkivsaknr.
05/2341-4

Arkivkode
F07

Avd/Sek/Saksb
KOM/ADM/JKR

Deres ref.

Dato:
05.12.2005

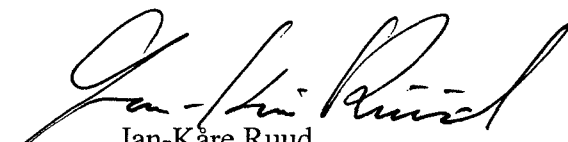
HØRING - NOU 2005:8 LIKEVERD OG TILGJENGELIGHET

Randaberg kommune oversender kommunens uttalelse vedr. høring - Nou 2005:8 likeverd og tilgjengelighet.

Uttalelsen har vært behandlet i Eldrerådet og Hovedutvalg for oppvekst og levekår.

Administrasjonen sitt forslag ble enstemmig vedtatt i begge utvalg.

Med hilsen

Jan-Kåre Ruud
rådgiver

Vedlegg:

Møtebok: Hovedutvalg for oppvekst og levekår sak 37/05. Høring - Nou 2005:8 likeverd og tilgjengelighet.

Randaberg kommune

MØTEBOK

Utvalg	Saksnummer	Møtedato
Hovedutvalg for oppvekst og levekår	37/05	30.11.2005

HØRING - NOU 2005: 8 LIKEVERD OG TILGJENGELIGHET

Arkivsaksnummer: 05/2318

Arkivkode : F07

Saksnummer	Utvalg	Møtedato	Saksb.
PS 37/05	Hovedutvalg for oppvekst og levekår	30.11.2005	

Hovedutvalg for oppvekst og levekår den 30.11.2005

Sak PS 37/05

HØRING - NOU 2005: 8 LIKEVERD OG TILGJENGELIGHET

Hovedutvalgets vedtak:

Hovedutvalg for oppvekst og levekår gir sin tilslutning til administrasjonens vurdering av
NOU 2005: 8 likeverd og tilgjengelighet

Behandling:

Ved avstemming ble administrasjonens tilråding enstemmig vedtatt.

Eldrerådet behandlet saken i sitt møte 16.11.2005 og fattet slikt vedtak.

Eldrerådet gir sin tilslutning til administrasjonens vurdering av NOU 2005:8 likeverd og tilgjengelighet.

Administrasjonens tilråding til vedtak:

Eldrerådet gir sin tilslutning til administrasjonens vurdering av **NOU 2005: 8** likeverd og tilgjengelighet

Grunnlagsdokumenter:

NOU 2005: 8 LIKEVERD OG TILGJENGELIGHET

Bakgrunnen for saken:

Justis- og politidepartementet oppnevnte 29. november 2002 et utvalg for å utarbeide forslag til en ny lov eller forslag til endringer i eksisterende lovgivning eller begge deler som kan styrke det rettslige vernet mot diskriminering av funksjonshemmede.

Utvalget leverte sin innstilling 18. mai 2005 **NOU 2005: 8 likeverd og tilgjengelighet**

Rettslig vern mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne. Bedre tilgjengelighet for alle

Randaber kommune er sammen med alle landes kommuner høringsinstans for MOU 2005 : 8 Likeverd og tilgjengelighet ..

Høringsfristen er satt til 30. desember

Saksopplysninger:

På tidspunktet for avlevering av utredningen hadde utvalget følgende sammensetning:

- Professor dr. juris Aslak Syse, Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo (utvalgsleder)
- Forbundsleder Gunnar Buvik, Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO)
- Selvstendig næringsdrivende Guro Fjellanger
- Pasientombud og rådgiver Atle Larsen, Landsforeningen for hjerte- og lungesyke (LHL) og Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO)
- Advokat Susanne Moshuus, KS (Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon) (fra 20. juli 2003)
- Lagdommer Hedda Remen, Borgarting lagmannsrett

- Fagsjef Sissel Stenberg, Politisk sekretariat i Stavanger kommune
- Advokat Elisabeth Lea Strøm, Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
- Professor dr. polit Jan Tøssebro, Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Utvalgets mandat:

”Utvalget skal utarbeide forslag til en ny lov eller forslag til endringer i eksisterende lovgivning eller begge deler som kan styrke det rettslige vernet mot diskriminering av funksjonshemmede. Formålet er å fremme full deltakelse i samfunnet og likestilling mellom funksjonshemmede og andre borgere. Utvalget skal legge til grunn menneskesynet og verdigrunnlaget slik det er formulert i St.meld. nr. 8 (1998-99) Om handlingsplan for funksjonshemma (1998-2001) og utredningen NOU 2001: 22 Fra bruker til borger - En strategi mot nedbygging av funksjonshemmende barrierer. I tillegg forutsettes utvalget å sette seg inn i regjeringens stortingsmelding om mål, strategier og tiltak for funksjonshemmede som skal fremmes våren 2003. Utvalgets forslag må ta sikte på å gi funksjonshemmede en reell styrking av vernet mot diskriminering. Utvalget må ta stilling til hvem som skal gis rettigheter og plikter, herunder om det på flere områder enn etter gjeldende rett bør gis individuelle rettigheter til den enkelte funksjonshemmede. Utvalget må drøfte ulike sanksjonsmuligheter og ta stilling til bevisbyrderegler og ansvarsformer ved eventuelle sivilrettslige sanksjoner. Utvalget skal vurdere om særskilte organer bør ha ansvar for en effektiv oppfølging av regelverket. Utvalgets lovforslag skal utformes i tråd med anbefalingene i Justisdepartementets hefte Lovteknikk og lovforberedelse, 2000. Utvalget skal påse at lovforslagene ligger innenfor rammen av Norges folkerettslige forpliktelser, bl.a. den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 14 slik den er tolket av Den europeiske menneskerettsdomstol, FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 2 og 26, FN-konvensjonen om økonomiske og sosiale rettigheter artikkel 2 og relevant regelverk innenfor EØS. Utvalget bør også kartlegge lovgivningen mot diskriminering av funksjonshemmede i andre land, og det arbeidet som foregår på dette feltet i internasjonale organisasjoner, herunder arbeidet med en FN-konvensjon for personer med funksjonshemninger. Utvalget skal utrede de økonomiske, administrative og andre vesentlige konsekvenser som forslagene kan medføre. Økonomiske og administrative konsekvenser må vurderes opp mot forventet effekt av hvert enkelt tiltak. Utvalget skal avgi minst ett forslag som baseres på uendret ressursbruk.”

Utvalget leverte sin innstilling 18. mai 2005

Innstilling er tilgjengelig på:

http://www.odin.no/jd/norsk/dok/hoeringer/paa_hoering/012041-080128/dok-bn.html

Utredningen består i hovedsak i tre deler

Del 1.

- Utvalgets verdigrunnlag og begrepsforståelse
- Gjeldende rett i hovedtrekk. De lover og forskrifter som i dag gjelder for området.
- Andre diskrimineringsfelt. Kort om gjeldende rett og forslag til endringer

Del 2

Internasjonalt vern mot diskriminering

- Vern mot diskriminering i EU
- Utenlandsk rett
- Valg av tilnærming og lovgivingstype – utvalgets generelle vurdering
- Lov om forbud mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne.

Del 4

I sin utredning tar utvalget gjennomgang av:

- Andre lovendringer
- Økonomiske og administrative endringer

Utvalget kommer med følgende forslag:

Utvalget mener at det er behov for diskrimineringslovgivning for å styrke likeverdet til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Til grunn for denne vurderingen ligger Manneråk-utvalgets analyse av situasjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne i NOU 2001: 22 *Fra bruker til borger*. I tillegg viser utvalget til tendensen til å benytte diskrimineringslovgivning på dette feltet i internasjonal og utenlandsk rett, samt den økte bruken av diskrimineringslovgivning i norsk rett.

Utvalget går derfor inn for en egen lov mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne. Utvalget velger ”diskriminerings- og tilgjengelighetsloven” som kortform på sitt lovforslag. (se vedlegg 1)

Utvalget anbefaler samtidig at regjeringen nedsetter et eget lovutvalg for å vurdere én felles lov mot diskriminering i Norge som også bør vurdere foreliggende forskjeller i diskrimineringsvernet på tvers av de ulike grunnlagene, samt om diskrimineringsvernet bør gis konstitusjonell beskyttelse ved en egen bestemmelse i Grunnloven.

Grunnloven bør etter utvalgets syn inneholde et forbud mot diskriminering på ulike grunnlag, men overlater til det foreslåtte lovutvalget å utrede nærmere hvordan et slikt forbud bør utformes.

Utvalget mener at lovens formål bør være å sikre likeverd og fremme like muligheter til samfunnsdeltakelse for alle uavhengig av funksjonsevne, og å hindre diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne. Videre bør loven bidra til nedbygging av samfunnsskapt funksjonshemmende barrierer, og hindre at nye skapes. Utvalget foreslår at disse formålene nedfelles i en egen formålsbestemmelse som vil få betydning som retningslinje ved tolkningen av lovens øvrige bestemmelser.

Utvalget går inn for at loven bør gjelde på alle samfunnsområder, men med unntak for valg og handlinger som er en naturlig del av familielivet eller er av personlig karakter. Loven bør videre gjelde ”i riket”, slik at vernet omfatter all diskriminering som finner sted innenfor Norges grenser. På grunn av de spesielle stedlige forholdene på Svalbard og Jan Mayen foreslås det imidlertid en fullmaktsbestemmelse som overlater til Kongen å vurdere lovens anvendelse her og eventuelt gi særlige regler

Videre bør mennesker med nedsatt funksjonsevne etter utvalgets syn sikres rimelig individuell tilrettelegging innenfor arbeidslivet, i skole- og utdanningsinstitusjoner, i barnehage og av offentlige tjenestetilbud av varig karakter for den enkelte, som er særskilt rettet inn mot

personer med nedsatt funksjonsevne. Disse områdene er kjennetegnet ved at det foreligger en varig relasjon mellom personen med nedsatt funksjonsevne og pliktsubjektet, og ved at pliktsubjektene kan sies å ha et særlig ansvar overfor personen som har behov for tilrettelegging. I tillegg er dette arenaer som utgjør en vesentlig del av den enkeltes liv. Utvalget foreslår at plikten ikke omfatter tilrettelegging som medfører uforholdsmessig byrde. Brudd på plikten til individuell tilrettelegging vil etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven regnes som diskriminering av den aktuelle personen.

Plikten til generell tilrettelegging innebærer at offentlig virksomhet og privat virksomhet rettet mot allmennheten har plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde. Universell utforming er en inkluderende form for generell tilrettelegging og innebærer en utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig. Utvalget går inn for at brudd på plikten regnes som diskriminering dersom en person med nedsatt funksjonsevne rammes av den mangelfulle tilretteleggingen

Flertallet foreslår i tillegg en særlig regel om universell utforming av bygg, anlegg og opparbeidede uteområder som er rettet mot allmennheten. **Plikten til universell utforming vil gjelde for nye bygg mv. fra 1. januar 2009 og for eksisterende bygg mv. fra 2019.** Det er foreslått en adgang til å dispensere fra plikten der det foreligger vernehensyn eller andre særlig tungtveiende grunner.

Utvalget går inn for en regel om opplysningsplikt i ansettelsessaker, slik at en arbeidssøker som mener seg ulovlig forbigått, kan kreve at arbeidsgiveren skriftlig gir visse opplysninger om kvalifikasjonene til den som ble ansatt. Utvalget foreslår også enkelte særregler som gir visse organisasjoner en videre adgang til å opptre som fullmektig i saker etter loven.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven bør etter utvalgets mening ha sanksjonshjemler for å sikre et reelt vern. Utvalget foreslår to typer av sanksjoner; for det første pålegg om tiltak (stansing, retting mv.) som ilegges av det foreslåtte likestillings- og diskrimineringsapparatet, og for det andre økonomiske sanksjoner i form av erstatning for økonomisk tap og oppreisning, som ilegges av domstolene. Utvalget mener at oppreisning er lite egnet som sanksjon ved brudd på plikten til generell og individuell tilrettelegging, og foreslår derfor at oppreisning bare kan ilegges dersom pålegg om stansing, retting mv. ikke kan avhjelpe følgene av diskrimineringen. For øvrig bør brudd på loven både kunne gi grunnlag for økonomiske sanksjoner og pålegg om tiltak.

Utvalgets flertall går inn for at det foreslåtte Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda også får kompetanse til å håndheve diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. Dette innebærer både at ombudet skal ha en pådriverrolle i forhold til loven og at nemnda har kompetanse til å pålegge stansing, retting mv. ved brudd på loven.

Plikten til universell utforming av bygg mv. har preg av å være generelle bygningsmessige krav som skiller seg fra de øvrige bestemmelsene i loven. Utvalget foreslår derfor at plan- og bygningsmyndighetene skal føre tilsyn med og medvirke til gjennomføringen av denne bestemmelsen.

I kapittel 11 presenteres utvalgets forslag til andre lovendringer. Utvalgets flertall foreslår endringer i sosialtjenestelovens oppregning i § 4-2 av hvilke tjenester kommunene er pliktige å tilby. For det første foreslås innført en ordning med personlig assistanse tilpasset de som selv ikke kan utøve full brukerstyring. For det andre foreslås at kommunene skal tilby

dagaktiviteter for mennesker som på grunn av nedsatt funksjonsevne ikke har mulighet til å delta i arbeidslivet. Flertallet går også inn for en endring i sosialtjenesteloven § 4-3, slik at de nye tjenestene regnes som tjenester den enkelte kan ha krav på.

Utvalget fremmer videre forslag til endringer i formålsbestemmelsen i plan- og bygningsloven § 2. Endringene tar sikte på å tydeliggjøre hensynet til tilgjengelighet for mennesker med nedsatt funksjonsevne og forankre prinsippet om universell utforming i loven.

Ettersom diskriminerings- og tilgjengelighetsloven etter forslaget vil regulere diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne på alle samfunnsområder, foreslår utvalget en henvisning til denne loven i arbeidsmiljøloven § 54 B og boliglovenes diskrimineringsbestemmelser. Utvalget går også inn for at arbeidsmiljøloven § 54 F oppheves ettersom innholdet i denne bestemmelsen er videreført i § 10 første ledd i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Til slutt har utvalget foreslått at diskriminerings- og tilgjengelighetsloven tas inn i oppregningen av hvilke lover Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda skal håndheve i diskrimineringsombudsloven § 1.

Administrasjonens vurdering:

I forslag til ny lov har utvalget tatt for seg de fleste områder hvor funksjonshemmede kan oppleve diskriminering eller forskjellsbehandling. Loven vil etter kommunens vurdering bidra til å øke rettsikkerheten for personer med nedsatt funksjonsevne, og styrke det rettslige vernet mot diskriminering av funksjonshemmede

Ved siden av bestemmelser om diskriminering har loven også bestemmelser som sikret lik behandling innfor områder universell utforming og opplysningsplikt i forbindelse med ansettelse.

Universell utforming

I § 11 Plikt til universell utforming av bygg og anlegg mv. heter det bl.a.:

"Bygg, anlegg og opparbeidede uteområder rettet mot allmennheten som oppføres eller ferdigstilles etter vesentlige endringsarbeider (hovedombygging) etter 1. januar 2009, skal være universelt utformet.

Bygg, anlegg og opparbeidede uteområder rettet mot allmennheten skal være universelt utformet fra 1. januar 2019.

Plan- og bygningsmyndighetene skal sikre at kravene i første og andre ledd overholdes ved behandling av planer og søknad om tillatelse til tiltak etter plan- og bygningsloven.

Plan- og bygningsmyndighetene kan gi dispensasjon fra plikten etter første og andre ledd der det foreligger vernehensyn eller andre særlig tungtveiende grunner."

Her settes det også en tidsfrist for når tiltakene skal gjennomføre.

Universell utforming er noe som det heldigvis settes mer og mer fokus på, men fortsatt er det langt igjen før en har oppnådd ønsket effekt. Utvalget legger stor vekt på at universell

utforming et viktig område for å oppnå likeverd. Det hjelper lite å ha mulighet til å delta i aktiviteter når de fysiske forhold er til hinder for det.

For mange er mangel på universell utforming det største hinderet i hverdagen for å kunne delta i sosiale sammenhenger eller benyttet offentlige og private servicetilbud.

Den foreslåtte lovendringen vil innebære at både arkitekter og utbyggere må ta dette på alvor når en planlegger bygg og uteområder. I dag er det lite fokus på dette innefor utdannelsene for bl.a. arkitekter og ingeniører. Ved at dette nå lovfestes vil det forhåpentligvis bli en del av undervisningen i utdannelsene, som igjen kan medføre mer og aktiv forskning på området.

Randaberg kommune har i lengre tid satt fokus på universell utforming og ser denne bestemmelsen som et viktig skritt i riktig retning. Det at en under dette punktet også er så konkrete at en har satt tidsfrister er med på å fremheve nødvendigheten av universell utforming.

I tillegg til ny lov foreslår utvalget endringer i andre lover som

Lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v. § 4-2. Tjenester.

Her foreslår en at bokstav a nå lyde:

”praktisk bistand og opplæring, herunder brukerstyrt personlig assistanse og personlig assistanse, til dem som har et særlig hjelpebehov på grunn av sykdom, funksjonshemming, alder eller av andre årsaker”

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er en relativt ny tjeneste. Den ble opprettet i 1994 og lovfestet i sosialtjenesteloven i 2000. Kommunene ble da pålagt å ha BPA som en del av sitt tjenestetilbud, jf. sosialtjenesteloven § 4-2 bokstav a. BPA er en form for organisering av praktisk og personlig hjelp som innebærer at brukeren får større innflytelse på organiseringen av tjenestene og tjenestenes innhold.

Erfaringene viser at denne ordningen best fungerer for personer med fysikk funksjonsnedsettelse, men at ordningen også kan fungere for personer med kognitiv funksjonsnedsettelse. Endringen i bokstav a medføre at kommunen også skal kunne tilby personlig assistanse (PA) for personer som kognitiv funksjonsnedsettelse.

Bakgrunnen for dette er at utvalget mener at PA vil kunne øke det enkeltes innflytelse og styring av eget liv

Utvalget har beregnet kostnadene for personlig assistent (PA) til fra 160 000 til 240 000 pr. år pr. bruker.

Randaberg kommune er positive til at en for et mer variert tilbud til brukene. Imidlertid forutsetter dette at kommune får økt rammetilskuddet for å dekke evt. merkostnader dette kan medfører

Utvalget foreslår videre at bokstav e endres til

” meningsfylt dagaktivitet for personer i yrkesaktiv alder som på grunn av kognitive eller sammensatte funksjonsnedsettelser ikke kan delta i alminnelig yrkesmessig aktivitet eller varig tilrettelagt arbeid.”

I dag er dette ikke en lovpålagt tjeneste for kummeren. Målgruppen for denne tjenesten er avgrenset til personer som på grunn av nedsatt funksjonsevne ikke har mulighet til å delta i arbeidslivet, selv ved tilrettelegging av arbeidsplass eller i form av vernet arbeid. Primært er

tjenesten ment å gjelde personer med sterke kognitive funksjonsnedsettelse. Også mennesker med visse sammensatte funksjonsnedsettelse kan være i en slik situasjon, for eksempel døvblinde. Det avgjørende vilkåret er at den nedsatte funksjonsevnen medfører at vedkommende er varig utestengt fra arbeidslivet i vid forstand. Det sentrale avgrenskningskriteriet blir derved en nødvendig årsakssammenheng mellom nedsatt funksjonsevne og manglende mulighet til å få og kunne beholde alminnelig eller vernet arbeid.

Bestemmelsen pålegger, på samme måte som endringen i bokstav a, kommunene å opprette en slik tjenesteform dersom det finnes personer i kommunen som tilhører den nevnte målgruppen, jf. innledningsordene i § 4-2 som sier at "de sosiale tjenester skal omfatte". Utvalget har vurdert det slik at forslaget vil innebære økte utgifter for kommunene. Slik dagaktivitet skal ikke erstatte vernede bedrifter, noe som begrenser den aktuelle målgruppen.

Ut fra de beregninger utvalget har gjort regner en med at kostnadene for dagaktivitet pr. bruker vil være fra 200 000 til 400 000 pr. år

Randaberg kommune er også i utgangspunktet positiv til dette forslag, men igjen vil dette måtte medføre økte tilskudd for å dekke ev.merkostnader.

Oppsummering

Randaberg kommune stiller seg positivt til forslagene i utredningen. Kommunen tror at en ny lov som sikrer personer med nedsatt funksjonsevne mot diskriminering vil være et nyttig og nødvendig middel for gi denne gruppen bedre mulighet for fullverdig deltagelse i samfunnet. I et moderne demokrati er like muligheter for alle innenfor arbeid, bolig, tilgjengelighet og full deltagelse i samfunnet en selvfølgelighet. At det må utarbeides en egen lov for å sikre dette er jo et tankekors, men erfaringer viser at det ofte er nødvendig.

Det en ikke har tatt med i lovutkastet er forholdet til digital informasjon og data. IKT blir stadig viktigere for å kommunisere, innhente informasjon og skaffe varer og tjenester. En kan her nevne nettbank, bestilling av billetter, minibank og lignende Mange av disse løsningene er vanskelig eller umulig å benytte bl.a. av blinde og svaksynte.

Flere av brukerorganisasjonene har også påpekt dette og mener det burte ha vært en del av lovforslaget.

Dette er et synspunkt kommunen støtter

Saksbehandler: Jan-Kåre Ruud

Særutskrift:

Levekår

Tiltak

Barn-og familie

Tekniske tjenester

Saksbehandler